

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Chronologiae Veteris Testamenti Accvratvm Examen
Augustißimæ, Invictissimæq[ue] Domui Austriacæ
Dicatvm**

Philippi, Henricus

Coloniae Agrippinae, 1637

13. Quando edita sit strages 185000 Assyriorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64340)

sive non. Quam interpretationem admittunt Sa, Mariana, Menochius facta annorum Sabbaticorum mentione.

2. Equidem in annorum Sabbaticorum dispositione nullam per de annis Ezechia curam suscepit: ita tamen mei calculi ceciderunt, ut Christus 717. mihi decimus tertius Ezechia aperiretur, & in autumnicus iniret, sementemque prohiberet: currente hoc anno sabbatico Sarrabrib Iudæam inuaserit, eoque finito agrorum cultum impeditur, Dominus ominus extraordinaria liberalitate annonam ex agris incultis suppedit donec anno tandem tertio, hoste quâ caeso, quâ fugato solita religioagricolatio. Cum igitur Ezechias popululque Iudaicus præter spem victum sibi diuinitus suppetere videret; intelligebat anno tertio, operæ rationem & messem, parta pace redituram. Verum nullam in huiusmodi vim pono: alimonia enim insolito modo subministrata, nullo extraneo interueniente, sat superque diuinum promissum confirmabat.

IV. REGVM. XIX. v. 35.

Factum est igitur in nocte illa, venit Angelus Domini, & percussit Assyriorum centum octoginta quinque millia. Ita textus Latinus & Hebraicus autem: Et factum est nocte, & exiit Angelus Domini, &c. At vero vers. 36. Latine, Hebraicè, Græcè habetur: Egressus est autem Angelus Domini, & percussit &c.

QVÆSTIO XIII.

Quando edita sit hac Assyriorum strages

1. Certum est, id non contigisse, ante annum decimum quartum ante annum 14. Cillo enim anno, ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad vniuersam Syria, & cepit eas. 4. Regum 18. vers. 13. Neque accidisse maxime Assyriorum in Iudæam: ad eos enim oppidum Lachis obsidentes Ezechias Legatos de pace, tum imperatam pecuniam Sennacherib regi 18. vers. 16. Qua Tyrannus minimè placatus partem captiuitatis Ierosolymorum ciuitatem destinauit. ib. vers. 17. Vnde, re infecta, Sennacherib inuenit regem Assyriorum expugnantem Lobnam. cap. 19. vers. 8. Cuius (Sennacherib) de Tharaca rege Æthiopia, dicentes: ecce ego sum contra te, & iras contra eum, misit nuncios ad Ezechiam, ibid. vers. 9. quibus blasphemis literis, quibus acceptis Ezechias ad opem diuinam auxiliariamque consulit, per quem bono animo esse iubetur, ciuitatem Ierosolymorum non venturam, hostem cum dedecore ad sua recessus addidit Propheta: tibi autem, Ezechia, hoc erit signum: comedetis panem, & bibetis aquam, &c. vers. 29.

2. Ex quibus liquidò comperimus, copias Sennacheribi, non prius ab Angelo cœlas, quam ille expeditionem contra Tharacam adornasset, & epistolas blasphemias plenas ad Ezechiam misisset. Sed quæstio est, vtrum edito per Iaiam oraculo, mox internecio in Assyrios incubuerit; an verò in tertium annum, aut saltem finem secundi dilata fuerit.

3. Prima opinio est eorum, qui obsidionem Ierosolymitanam, cladem Assyriacam, & post hanc morbum Ezechia sanitatemque ei redditam, in eundem annum conjiciunt, nempe vel in decimum quartum regni Ezechia, vt Pinedius, Bucholcerus, Capellus, vel in duodecimum vt Caluissius; edit. Rationem suæ opinionis ex sacra Scriptura se haurire putant, quæ stragem Assyriacam morbo Ezechia præponit, & hunc post morbum annos quindecim vixille testatur. Quærenti, cur Isaias prædixerit sationem agrorum in annum tertium, ex quo blasphemias literas Sennacheribus miserat, differendam; huius opinionis Patroni ad annos sabbaticos & Iubileos normam adhibendam respondent.

4. Capellus anno ante Christum 717. ait cœsos ab Angelo Assyrios, ægrotasse, & conualuisse Ezechiam anno regni sui decimo quarto. Quod non caret omni difficultate: nam autumno illius anni cœpit Sabbaticus: ergo anno sequenti autumno lex agricolationem permittebat. Cur igitur dicebat Isaias: in tertio anno seminate & metite; cur non in secundo? Respondet Capellus, quando hæc varicinabatur Isaias, superfuisset de annali hebdomade, præcisè sesquiannum. Quod si verum est, hoc varicinium editum est initio mensis Nisan, qui illo anno 717. ante Christum iniit circa 20. diem Martij: quod Capelli doctrinam alia ex parte suspectam reddit. Sic enim Ezechias initio illius anni 717. ingressus esset annum regni sui quartum decimum, & ante verum tempus ea gessisset, quæ ab eo, vsque ad pestilentes illas literas, anno regni eius decimo quarto gesta narrantur: quod vix credibile mihi videtur. Et eo admissio, partem temporis relinqueretur expeditioni, quam Sennacherib contra Tharacam in Egyptum suscepit, vbi longas eum circa Pelusium moras traxisse scribit Iosephus libro 10. Antiq. cap. 1. Denique hæc explicatio non firmo fundamento nititur: nempe ordinem annorum sabbaticorum, qui Machabæorum tempore seruabatur, regnante Ezechia, in vsu fuisse: quod probatum non est proliue. Eadem fermè de Bucholcerorum supputatione dici possunt, nisi quod hi tribuant anno ante Christum 731. sexto Semitæ, quæ Capellus anno 717. adscribit.

5. Longius à scopo aberrat Caluissius, qui anno 720. ante æram Christi cyclo Solis 18. notat annum Ezechia nonum: anno ante eandem æram 717. cyclo Solis 21. scribit illa centum octoginta quinque Assyriorum millia ab Angelo

Poss expeditionem inceptam contra Tharac. Quæstio emergens. i. Opinio de hac q.

Capellus carpitura

Caluissii error.

ilippi

onologia testamenti

IV
7

Angelo cæsa, paulo post, Ezechiam lethaliter decumbentem præcedens petrasse annorum quindecim vitæ accessionem, ad ditque tunc annum hunc cum iniisset die 13. Septemb. fer. 3. Anno sequenti, hoc est, 716. ante Christum (quem ipse 714 ante Christum vocat) cyclo Solis 22. Annu, inquit, regis Iuda decimus tertius. Et paulo inferius: Merodachi Legati Ezechiam de perata gratulantur. Rursus anno ante Christi Epocham 712. hæc dicitur: Annus Ezechia regis Iuda decimus septimus. Taceo quæ de Sennacherib no suo ante Christum 717. qui est ante vulgarem Christi Epocham quibus pater, hunc auctorem in primis sibi non constare: quia capogoges disertè asserit annum decimum quintum Ezechia fuisse Sabrum vero diuinis literis aduersari dum Assyriorum cadem ac Ezechiam, tribuit anno duodecimo eiusdem, & tertio decimo Chaldaeorum. Siquidem anno de mum quarto decimo Ezechia Assyrius in urbem irrupit. 4. Regum 18. vers. 13. & 2. Paralip. 32. vers. 1. Nec patitur lacuna ante hunc 14. annum, dicatur Angelus memorabilem illam stragem. Adhæc, si Ezechias anno regni sui duodecimo conualuit, vel ut Cæsar dat annos 15. quos fatetur vitæ illius adiectos; consent 27. cum ea uerit annos 29. 4. Reg. 18. v. 2. Nec est, quod hosce errores Typographi temus: cyclus enim Solis & Lunæ, numerusque annorum Ezechia titus, ipsius auctoris oscitantiam arguit.

*Strages
hæc non
fuit an. 16.
Ezechia.*

6. Alia opinio est eorum, qui nulla facta annorum sabbaticorum tione, asserunt eorum ratiocinia, qui stragem Assyriorum in annum sextum Ezechia reijciunt, neque Scripturæ, neque veterum auctoritate esse, & leuissimis argumentis, imò nullis excogitata temere, probant. 1. ex 4. Regum 19. 2. Paralip. 22. & Isaia 37. quibus in locis describitur, & ægrotatio regis Ezechia, post Assyriorum stragem. Unde concludunt Sennacheribi fugam in tertium annum post stragem Ezechia redditam differri non posse. Probant 2. auctoritate Iosephi, mi, Sulpitij, Auctoris mirabilium sacrae Scripturæ, & aliorum, qui Ezechiam anno regni sui decimo quarto in morbum incidisse, post Assyriorum copias, & Sennacheribi fugam. Si quaeris, cur Iudas eorum culturam in tertium annum differendam? Respondebit Petrus, quod uno tantum anno vastatam fuisse Iudæam; at anno secundo boues & armenta defuisse: unde non nisi tertio anno Iudæos serere potuisse. Idem auctor putat, bello Sennacheribus, vel in Iudæa, vel in diuerticulo contra Iherosolimam anno decimo quarto Ezechia finiri potuisse, antequam Ezechias incidere. Quod vero Deus Ezechia sospitatem per Isaiam pollicetur, & de manu regis Assyriorum liberatio te, ait referendum non ad Sennacheribi

Hum eius Asarhadon regem Assur, qui forte putabatur cladem paternam vltimus, ac idcirco rursus Iudæam inuasurus.

7. Paludanus Tract. 4. ab initio cap. 15. vsque ad finem decimi octauæ propositionem de annorum Ezechie, rerumque ab ipso gestarum Chronologiam texit, Petauij doctrinam ex professo refutate nititur, & quod ad hanc quæstionem spectat, asserit primo, Ezechiam conualuisse ante stragem ab Angelo in castris Sennacheribi factam, eo quod Deus sanitatem promittens dixerit: sed & de regni Assyriorum liberabo te: vbi agi de periculo non remoto, sed proximo contra Petauium censet, Asserit secundo hanc expeditionem non nisi post annum Ezechie decimum quartum, finitam esse: quia conualescentia ipsius, inquit, incidit in finem anni decimi quarti. Finis autem expeditionis est posterior dicta conualescentia. Ergo &c. Asserit tertio sibi quidem incertum esse quanto tempore, post annum Ezechie decimum quartum clades Assyriaca contigerit, se tamen non induci, ut faceret eam plagam integro biennio dilatam, post illius prædictionem: Ponam stragem in navibus tuis. 4. Reg. 19. vers. 28. quia mox subiungitur. Factum est igitur in die illa venit Angelus Domini, & percussit &c. Quæ verba, inquit, nisi uelimus ea tamquam quæere, significant ea non esse, quæ immediate hanc prophetiam consecuta est, sed stragem à Deo immixtam. Capite autem 18. accuratius hæc pertractans, addit Sennacheribum, sub finem anni decimi quarti Ezechie, appropinquante Vere irupisse in Iudæam, Ezechiam sub initium anni decimi quinti à mense Nisan inchoati morbo correptum, mox restitutum sanitati, & diuina promissione erectum, post hæc vitiliter Assyrio restituisse: astate vero elapsa. Sennacheribum de Tharaca Æthiopsis moru certiore factum, eicem exercitum obuiam processisse, missis interim ad Ezechiam literis, quibus eum rursus ad deditioem vrgebat, quas cum pius rex coram Domino expandisset, diuino oraculo prædicta est Assyriorum cædes & turpis fuga, vrbisq; Ierosolomytanæ liberatio arque datum signum ex re ipsa sanatum, nempe (vt hic auctor interpretatur) antonomiam illo anno sabbatico, qui tunc inibat, & sequenti Iubilæo diuinitus suspensurum iri. Tum proxima nocte, ait cæsa ab Angelo illa 185. armorum millia.

8. Huius auctoris doctrina, incertis, imò falsis, meo iudicio, ex parte fundamentis nititur. Nam postulatum est, non probatum, Ezechie annos à primo mense inchoari, irruptionem Assyriorum in Iudæam appetente Vere factam. Difficile est ostendere regnum Israël tenuisse annos 263. Toram in Iuda regnasse annos vñdecim, cui Scriptura octo tantum numerat, ab initio Sabbaticorum vsq; ad mensem septimū anni decimifexti Ezechie fluxisse annos 749. quæ tamen Paludano fundamenta sunt. Nec scio, quem in Sabbaticorum dispositione patronū habeat, dum interuentu Iubilæi seriem sabbaticā interrumpi putat:

2 3

cuius

Paludani
triplex as-
serium

ilippi

Chronologia
testamenti

IV

7

Centum
Paluda-
num 19

cuius contrarium bene docent Torniellus, Salianus, Peranius, Dordani duxi sub finem Leuitici q. 4. num. 4.

*Contra-
undem 2.*

9. Fateor equidem ex alijs principijs, annum ab initio legalis esse Sabbaticum, & 750. Iubilæum: sed hoc modo Paludanus perpetuum tempora annos Iubilæos & sabbaticos alligat. Adhæc, ex eo non relinquatur Sennacheribo tempus sufficiens ad occurrendum regem & Pelusium obsidendum. Nam cap. 18. §. 7. ait ætate Sennacheribum contra Tharacam mouisse, & interim literas minaces ad scripsisse, cum annus sabbaticus iniret, tunc etiam datum hæc signum, puta oriente anno sabbatico, & mox sequenti nocte plagam hæc fictam affirmat, ibid. §. 8. & 9. Quæ si vera essent, Sennacheribus in eadem expeditionem Ægyptiacam suscepisset, absoluisset, & copijs cæcis, versus Ninuen reuertisset. Difficile autem est creditum, ea omnia in tantis temporis intervallo expediri potuisse. Nec dicas peremptos circa ab Angelo Assyrios: id enim in Iudæa factum & communis fere sententiæ citè fateretur Paludanus, §. XI. vbi putat, eorum spolijs ditatum Ezechiamque Paludanus docet hic signum propriè accipi, & quidem fusos pro signo autem, non esse datum instantem annum sabbaticum, sed ad instantem, qua Deus in annis sabbaticis, absque agricultura, tot centena sustenta-
lia, inter Iudæos sustentabat. Atqui liberationem istam vult accidisse, in eodem anno sabbatico: admirabilem autem sustentationem, quam propter eam asserit, fluentibus duobus annis sabbaticis, (puta sabbatico proprio & Iubilæo mox subsequenti) post hostium copias ab Angelo cæcis, que. Nescio igitur quomodo ex illius opinione mirabilis ista sustentatio sit pro signo futuræ liberationis, siquidem liberatio sustentationem sit.

*Contra-
undem 3.*

10. Enimuerò Paludani rationes, quibus annos regum, cum Iudæa historia profana coniungit, esse difficiles vel ex eo patet, quod ipse cap. 1. aram Vibis condita paulo post fugam Sennacherib, circa annum 706. sextum Ezechia inceptisse velit. Cum certissimum sit Urbem conditam ante Christi æram 753. Tot autem annos à decimo sexto Ezechia ad Christum, communis & vera supputatio non admittit, sicut nec Iordanis circa annum ante Christi Epocham 1500. quo tamen eum Iudanus, dum annum decimum sextum Ezechia, ait fuisse, 750. ab ingressu terram, & initium Urbis condita. Denique ex sensu huius auctoris nuncios cum muneribus ad Ezechiam misit, antiquior esse illo Nabuchodonosor à Mathematicis tantopere celebrato: quod plerique omnes indicium

*Contra-
undem 4.*

11. Alij non pauci existimant fusos ab Angelo Assyrios, anno 706.

*Probabilis
interpre-
tatio.*

...vates vaticinans dixisset, come de hoc anno qua repereris, &c. Lyranus 4. Reg. 19. lit. Hugo ibid. lit. l. m. Abulensis ib. q. 11. & 22. Sanctius ib. & cap. 20. initio. Cornelius l. 1. 3. Ex professo autem id docent Terntellus & Salius an. m. 332. & Quam opinionem esse Theodoretum & probabilem faceretur Petavius lib. 9. 2. 2. vbi cum dixisset Scaligeri ad annum sabbaticum respicientis leuissimam placuisse rationem, & sola diuinatione constantem; subdit: Est enim Theodoretum sane probabilis interpretatio, qui Iudaeos scribit toto biennio, quo Palaestinam vastarunt Assyrii, agros colere non potuisse, ideoque tertio demum anno serere iussos esse. Fundamentum huius opinionis, quantum intelligo praecipuum est, quod certum sit agrorum rationem in annum tertium dilatam esse, & hoc non ob sabbaticum annum ut dictum est, neque ob solum defectum instrumentorum ad agriculturam necessarium, cum non sit credibile, tantam eorum penuriam fuisse, quin anno saltem secundo, ea haberi potuerint, quae vineis colendis, & parti agrorum sufficerent. Alia igitur causa huius opinionis auctoribus fuisse non videtur, quam quod bello Assyriaco opus agricolarum interciperetur.

11. Hasce opiniones cum complector animo; eorum in primis coniectura valde imbecillis videtur, qui ad annum sabbaticum recurrunt: quod tamen factum Hebraei, in Seder Olam, Serarius in hunc locum, Scaliger, Sethus, Capellanus, Paludani ratiocinia nullo modo probare possunt. Petavius censuram de ijs qui eadem Assyriacam ad annum decimum sextum Ezechiae differunt, grauem eximios illius tamen opinionem de tempore cladis Assyriacae, non improbabilem arbitror, cum non desint boni auctores, qui eam morbo Ezechiae postponant, ut quaestione sequenti explicabo. Vltimam tamen suppurationem nuper praeced. explicatam, minime contemnendam censeo.

12. Argumento Paludani bene occurreret Salius anno illo 332. 4. num. 5. vbi docet, illam noctem, qua in textu Latino & Hebraeo vindex Angelus venisse & castra inimica strauisse dicitur, non esse rigide accipiendam, cum neque vltimus noctis mentio praecesserit, neque noctu Isaias oraculum illud fuderit, sed emphaticè, ut in illa nocte, idem sit, quod in celebri illa nocte, & miraculi tanti coniecta. Quo sensu, dies apud Isaiam accipitur cap. 27. v. 1. & 2. In illa die visitabit Dominus. In illa die vinea meri cantabit ei. Et Zachariae 13. v. 1. In die illa, erit fons patris domui Dauid: Adde exemplum magis aptum, Iud. 17. vers. 1. Fuit eo tempore, ut quidam de monte Ephraim. Sicut enim illa verba, eo tempore, ad proximè antecedentia facta Samsonis referri non debent; ita hic, illa nocte, ad tempus oraculi praecedentis non spectat. Et vtroque similis locutio, vbi relatum sine antecedente ponitur. In Paralipomenis vbi de hac strage fit mentio, nulla editio habet particulam, illa, quam etiam in libris Regum septuaginta ostendunt.

Varia opinionis examinatur.

Ad rationem Paludani.

Philippi

Chronologia Testamenti

IV

7

Ad ratio-
nes Petauij

14. Petauij rationibus triplici responsione satisfieri potest. 1. Si non solum Torniellum, & quibus ipse persuasit, sed alios etiam, vt Tharum, Lyranum, Abulensem, Hugonem, (taceo S. Hieronymum) in eadem opinione, vt causam dilatare in tertium annum, ad Sennacheribi exercitum fugatum referendam putarent. 2. Sacrum historicum per per Scriptura vsitatam prius cladem Assyriorum retulisse, quam ægri- tudinem chiz, sicut acta plurimum Iudicum præponuntur historiæ Michæ & Dan coloniz. Iud. 13. descriptæ. 3. Esto Iosephus & alij nonnulli contendant, non ideo tamen omnes alios suam in sententiam venire cogunt, alij in locis eisdem Petauij sine nota deferat. Iosephi, Hieronymi, hoc de negotio placita, quæstione sequenti diligentius expendam.

IV. REGVM XX. v. 1. & 6.

IN diebus illis agrotauit Ezechias vsque ad mortem, &c. Ecce sanauit e, dicitur in templum: & addam diebus tuis quindecim annos, sed & de manu regis liberabo te.

QVÆSTIO XIV.

Vtrum Ezechias ante Sennacheribi fugam agrotauerit.

Ezechias
ager Anno
14. aut 15.
regni sui.

1. CERTUM est Ezechiam vel anno decimoquarto regni sui exercitum ager Anno 14. aut 15. regni sui. Ceunte decimo quinto morbo tentatum fuisse, & conuallescente redditis vixit annos quindecim. Hos tolle de 29. quos vnuerse & remanebunt 14. anni ante morbum in regno transacti. Si mox anno tertio elapso hæc infirmitas accidisset, non nisi 28. annos regnasset. Si autem decimum quintum hoc morbo correptus fuisset Ezechias, annos vt nunc imperasset, contra sacra tabulas, quæ 29. annorum spatium illius prædefiniunt. 4. Reg. 18. v. 2. & 2. Paral. 29. v. 1. vt bene notant Abulensis in hunc locum, Torniellus, Salius, Paludanus, l. c. sed quæstio est, quæ hunc morbum Sennacheribi exercitus ab Angelo percussus fuerit.

Status
quæst.
3. Opinio
morbum
regis post-
ponit cla-
di Assyrio-
rum.

2. Id affirmat Iosephus lib. 10. Antiq. cap. 1. vbi cum dixisset Ezechiam post, in grauem morbum incidisse. Auctor mirabilium factæ Scripturæ strage & fuga Sennacheribi, paruo, ait, interiecto tempore, Ezechiam ne de tanta victoria esset eleuatus, & forsitan etiam gratiarum adhibere in grauissimi languoris ægri- tudinem incidit. Idem tradunt Hel-